

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ОСНОВАМА СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Члан 1.

У Закону о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09 и 52/11), у члану 3. став 1. тачка 2) после речи: „потребама” додаје се реч: „сваког”.

У ставу 1. тачка 5) речи: „без препрека за промене, настављање и употпуњавање образовања” бришу се.

У ставу 2. тачка 2) после речи: „разноврсне облике сарадње са” додају се речи: „организацијама надлежним за послове запошљавања и”.

У ставу 3. тачка 1) речи: „предшколско васпитање и образовање” замењују се речима: „различите видове квалитетног предшколског васпитања и образовања”.

Тачка 4) мења се и гласи:

„4) могућности да деца, ученици и одрасли са сметњама у развоју и са инвалидитетом, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања у установама, а лица смештена у установе социјалне заштите, болесна деца, ученици и одрасли остварују право на образовање за време смештаја у установи и током болничког и кућног лечења.”

После тачке 4) додају се тач. 4а и 4б које гласе:

„4а смањењу стопе осипања из система образовања и васпитања, посебно особа из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, особа са сметњама у развоју и инвалидитетом и других особа са специфичним тешкоћама у учењу и подршци њиховом поновном укључењу у систем, у складу са принципима инклузивног образовања;

4б каријерном вођењу и саветовању запослених, ученика и одраслих усмереном ка личном развоју појединца и напредовању у образовном и професионалном смислу;”

Члан 2.

У члану 4. став 1. тачка 1) после речи: „детета” додаје се запета, а речи: „и ученика” замењују се речима: „ученика и одраслог”.

Тачка 2) мења се и гласи:

„2) стицање квалитетних знања, вештина и ставова које су свима неопходне за лично остварење и развој, инклузију и запослење и стицање и развијање основних компетанција у погледу комуникације на матерњем језику, комуникације на страним језицима, математичке писмености и основних компетенција у науци и технологији, дигиталне компетенције, компетенције учења како се учи, међуљудске и грађанске компетенције и културног изражавања;”

У тачки 5) после речи: „животу” додају се речи: „ради унапређивања личног живота и економског, социјалног и демократског развоја друштва”.

Тачка 9) мења се и гласи:

„9) оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција, у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада, развојем савремене науке, економије, технике и технологије;”

У тачки 15) после речи: „равноправности” додаје се реч: „и”, а речи: „равноправности, толеранције и уважавања разлика” замењују се речима: „равноправности и толеранције”.

После тачке 15) додаје се тачка 16) која гласи:

„16) повећање образовног нивоа становиштва и развој Републике Србије као државе засноване на знању.”

Члан 3.

У члану 5. став 2. тачка 1) мења се и гласи:

„1) усвајају, изграђују и надограђују знање, примењују и размењују стечено знање;”

После тачке 2) додаје се тачка 2а која гласи:

„2а овладају потребним знањима и вештинама потребним за наставак школовања и укључивање у свет рада;”

У тачки 8) речи: „науку и технологију” замењују се речима: „научна и технолошка знања”.

Члан 4.

У члану 8. став 2. тачка 1) речи: „у складу са Законом о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 76/05, 100/07-аутентично тумачење, 97/08 и 44/10)” замењују се речима: „по пропису који уређује високо образовање, почев од 10. септембра 2005. године.”

После става 4. додаје се нови став 5. који гласи:

„Програм за стицање образовања из става 4. овог члана реализује високошколска установа у оквиру акредитованог студијског програма или као програм образовања током читавог живота, у складу са прописима којима се уређује високо образовање.”

Досадашњи ст. 5. и 6. постају ст. 6. и 7.

У досадашњем ставу 6. који постаје став 7. број: „5” замењује се бројем: „6”.

Члан 5.

У члану 14. став 1. тачка 5) подтачка (2) после речи: „васпитача” додају се речи: „и стручног сарадника”.

Тачка 8) мења се и гласи:

„8) утврђује постојање потребе за новим уџбеницима и доноси план уџбеника и наставних средстава предшколског, основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања, општеобразовних предмета средњег стручног образовања и васпитања и образовања одраслих;”

После тачке 8) додаје се тачка 8а која гласи:

„8а прати, анализира и даје препоруке за смањење осипања деце и ученика из образовног система и утврђује предлоге мера за наставак образовања особа које су напустиле систем”.

Члан 6.

У члану 16. став 1. тачка 3) подтачка (9) брише се.

После тачке 3) додаје се тачка 3а која гласи:

„3а утврђује постојање потребе за новим уџбеницима и доноси план уџбеника и наставних средства за стручне предмете”.

После тачке 6) додаје се тачка 6а која гласи:

„6а прати, анализира и даје препоруке за смањење осипања деце и ученика из образовног система и утврђује предлоге мера за наставак образовања особа које су напустиле систем;”.

Члан 7.

У члану 19. став 1. тачка 5) речи: „давање стручне оцене уџбеника” замењују се речима: „предлагање министру одобравања уџбеника и наставних средстава”.

Члан 8.

У члану 21. став 1. тачка 1) мења се и гласи:

„1) припрему стандарда компетенција за професију наставника, васпитача и стручног сарадника и њиховог професионалног развоја и компетенција директора;”.

Члан 9.

Члан 23. мења се и гласи:

„Члан 23

За обављање појединих послова заводи могу да образују посебне стручне комисије и тимове из реда компетентних лица у области образовања и васпитања или да ангажују научноистраживачке установе, уз претходну сагласност Министарства.”

Члан 10.

После члана 24. додаје се назив члана и члан 24а који гласи:

„2а АГЕНЦИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Члан 24а

Ради праћења испуњавања општих принципа и циљева, остваривања стратешких праваца развоја и унапређења целокупног система образовања и васпитања, Република Србија оснива Агенцију за образовање и васпитање (у даљем тексту: Агенција).

Агенција има својство правног лица.

Права и дужности оснивача Агенције врши Влада.

На рад и обављање делатности Агенције примењују се прописи о јавним агенцијама.

Рад Агенције финансира се у целини или претежно од цене коју плаћају корисници услуга.”

Члан 11.

У члану 27. став 3. после речи: „у развоју,” додају се речи: „као и школа која има одељења ученика са сметњама у развоју,”

Члан 12.

У члану 28. ст. 3. и 4. мењају се и гласе:

„Установа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе може да буде наставна база високошколске установе – вежбаоница, у складу са законом.

Листу вежбаоница из става 3. овог члана, на основу спроведеног јавног конкурса, решењем утврђује министар.”

Члан 13.

У члану 29. после става 7. додаје се нови став 8. који гласи:

„Влада утврђује критеријуме на основу којих доноси акт о мрежи средњих школа.”

Досадашњи став 8. који постаје став 9. мења се и гласи:

„Акт о мрежи средњих школа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе доноси Влада, на основу критеријума из става 8. овог члана.”

Члан 14.

У члану 44. став 4. речи: „министар надлежан за послове људских права” замењују се речима: „орган надлежан за припрему прописа о људским и мањинским правима”.

Члан 15.

У члану 55. став 3. тачка 5) број: „10” замењује се бројем: „11”.

Члан 16.

У члану 60. став 9. број: „7” замењује се бројем: „8”.

У ставу 10. број: „8” замењује се бројем: „9”.

Члан 17.

У члану 63. став 2. тачка 10) после речи: „супротно закону,” додају се речи: „посебном колективном уговору”.

После тачке 10) додаје се тачка 10а која гласи:

„10а је намерно или крајњом непажњом учинио пропуст приликом доношења одлуке у дисциплинском поступку, која је правноснажном судском пресудом поништена као незаконита и ако је установа обавезана на накнаду штете у износу који може угрозити редовно пословање установе.”

После става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

„Директор је материјално одговоран за штету коју намерно или крајњом непажњом нанесе установи, у складу са законом.”

Досадашњи ст. 3-8. постају ст. 4-9.

Члан 18.

У члану 72. додаје се нови став 2. који гласи:

„Структура наставних планова и програма образовања одраслих уређује се посебним законом.”

Досадашњи ст. 2, 3, 4. и 5. постају ст. 3, 4, 5. и 6.

Члан 19.

Назив члана 77. и члан 77. мењају се и гласе:

„Индивидуални образовни план

Члан 77.

За дете и ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

Индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП) је посебан документ којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању за одређено дете и ученика, у складу са његовим способностима и могућностима.

Циљ ИОП-а је оптимални развој детета и ученика, укључивање у вршњачки колектив и остваривање општинских и посебних исхода образовања и васпитања, односно задовољавања образовно-васпитних потреба детета и ученика.

ИОП се израђује на основу претходно реализованих и евидентираних мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета и ученика.

ИОП се израђује према образовно-васпитним потребама детета и ученика и може да буде заснован на:

1) прилагођеном наставном програму (ИОП 1) у коме се прецизно планира циљ пружања подршке која се односи на:

(1) прилагођавање и обогаћивање простора, опреме и других услова у установи;

(2) прилагођавање метода рада, уџбеника и других наставних средстава;

(3) активности и њихово трајање током планираног распореда наставе и других облика образовно-васпитног рада;

(4) лица која пружају подршку детету и ученику;

2) на измењеном наставном програму (ИОП 2) у коме се, осим садржаја из става 4. тачка 1) овог члана, прецизно планира прилагођавање:

(1) општинских исхода образовања и васпитања;

(2) посебних стандарда постигнућа ученика;

(3) садржаја наставних програма за један предмет, више предмета или за све предмете;

3) на обогаћеном и проширеном наставном програму (ИОП 3) који се примењује за дете и ученика са изузетним способностима.

Доношењу ИОП-а 2, претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, као и прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Изузетно, за ученика који образовање стиче остваривањем ИОП-а 2, осим наставног програма, може да се измени и наставни план, на основу мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог стручног тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику (у даљем тексту: Тим).

Тим у предшколској установи чине васпитач, стручни сарадник, сарадник, родитељ, односно старатељ, а у складу са потребама детета и педагошки асистент, односно пратилац за личну помоћ детету, на предлог родитеља, односно старатеља.

Тим у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно старатељ, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно пратилац за личну помоћ ученику, на предлог родитеља, односно старатеља.

Родитељ, односно старатељ даје сагласност на спровођење ИОП-а, у складу са законом.

У првој години уписа у установу, ИОП се доноси и вреднује тромесечно, а у свакој наредној години два пута у току радне, односно школске године.

Спровођење ИОП-а прати Министарство, у складу са овим законом.

Ближе упутство за остваривање ИОП-а, његову примену и вредновање доноси министар.”

Члан 20.

У члану 80. став 4. број: „1.” замењује се бројем: „2.”

Члан 21.

У члану 91. став 2. речи: „ (у даљем тексту: полазник)” бришу се.

После става 3. додаје се нови став 4. који гласи:

„Узраст лица које стиче основно и средње образовање и васпитање по програму за одрасле уређује се посебним законом.”

Досадашњи ст. 4, 5. и 6. постају ст. 5, 6. и 7.

У досадашњем ставу 5. који постаје став 6. речи: „полазници или групе полазника” замењују се речима: „ванредни ученици – лица старија од 17 година из става 2. овог члана”.

Члан 22.

Назив члана 92. мења се и гласи: „Настава у иностранству”.

Став 1. мења се и гласи:

„За децу и ученике који привремено или стално бораве у иностранству, а пореклом су из Републике Србије може да се организује настава на српском језику, по посебном програму.”

После става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Наставници који реализују наставу у иностранству бирају се на јавном конкурсусу.”

Досадашњи став 2. постаје став 3.

Члан 23.

У члану 98. додаје се нови став 6. који гласи:

„Изузетно, детету се може одложити упис за годину дана од стране педагога и психолога, а на основу мишљења интерресорне комисије, које садржи доказе о потреби одлагања и предлог мера додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету у периоду до поласка у школу.”

Досадашњи ст. 6-19. постају ст. 7-20.

У досадашњем ставу 10. који постаје став 11. тачка 2) мења се и гласи:

„2) упис детета у школу након годину дана, уз похађање припремног предшколског програма.”

Члан 24.

У члану 100. став 2. мења се и гласи:

„За децу и ученике из става 1. овог члана, за прогнана и расељена лица и децу и ученике који су враћени у земљу на основу споразума о реадмисији, која не познају језик на коме се изводи образовно-васпитни рад или поједине програмске садржаје од значаја за наставак образовања, школа организује учење језика, односно припрему за наставу и допунску наставу, по посебном упутству које доноси министар.”

У ставу 3. речи: „Дете и ученик држављанин неке од европских земаља” замењују се речима: „Дете страног држављанина”.

Члан 25.

У члану 102. став 1. реч: „савета” замењује се речју: „завода”.

У ставу 7. реч: „издају” замењује се речју: „прилагођавају”.

Члан 26.

У члану 107. после става 5. додаје се нови став 6. који гласи:

„Изузетно од става 5. овог члана, ако је недељни фонд часова наставног предмета један час, ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту.”

Досадашњи ст. 6. и 7. постају ст. 7. и 8.

Члан 27.

У члану 113. став 3. тачка 6) мења се и гласи:

„6) понашање ученика којим угрожава властиту безбедност или безбедност других ученика, наставника и запослених у школи и које доводи до њиховог физичког и психичког повређивања”.

После тачке 8) додаје се тачка 9) која гласи:

„9) учестало чињење лакших повреда обавеза у току школске године, под условом да су предузете неопходне мере из става 1. овог члана ради корекције понашања ученика.”

У ставу 4. речи: „тачка 8)“ замењују се речима: „тач. 8) и 9)“.

Члан 28.

У називу члана 117. после речи: „педагошки“ додају се речи: „и андрагошки“.

После става 4. додају се нови ст. 4. и 5. који гласе:

„Андрагошки асистент пружа подршку одраслима за укључивање у систем образовања и помоћ у отклањању тешкоћа у току образовања, у остваривању индивидуализованог програма, додатној и допунској настави; помоћ наставницима и стручним сарадницима у остваривању програма образовања; сарађује са социјалним партнерима у јединици локалне самоуправе ради остваривања права одраслих, а посебно из осетљивих друштвених и посебних циљних група за укључивање у образовни процес и стицање образовања.

Одредбе овог закона којим се уређује педагошки асистент, сходно се односе и на андрагошког асистента.”

Досадашњи ст. 4, 5. и 6. постају ст. 6, 7. и 8.

Члан 29.

У члану 120. став 1. додаје се тачка 5) која гласи:

„5) зна језик на коме се остварује образовно-васпитни рад.”

Став 2. брише се.

Досадашњи ст. 3, 4. и 5. постају ст. 2, 3. и 4.

У досадашњем ставу 3. који постаје став 2. речи: „ст. 1. и 2.” замењују се речима: „става 1.”

У досадашњем ставу 4. који постаје став 3. после речи: „из става 1. тач. 1)“ уместо везника: „и“ ставља се запета, после броја 4) додају се речи: „и 5)“, а речи: „и става 2.” бришу се.

У досадашњем ставу 5. који постаје став 4. речи: „ст. 1. и 2.” замењују се речима: „става 1.”, а после речи: „установи“ додају се речи: „на захтев директора.”

Члан 30.

У члану 121. у ставу 4. после речи: „мајсторским испитом и” додају се речи: „петогодишњим радним искуством у струци стеченим после специјалистичког, односно мајсторског испита”.

У ставу 5. после речи: „практике” додаје се запета и речи: „односно педагошког рада”.

У ставу 6. речи: „када се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине” бришу се.

Став 7. мења се и гласи:

„Послове наставника и стручног сарадника, осим за ромски језик, може да обавља лице које је стекло средње, више или високо образовање на језику на коме се остварује образовно-васпитни рад или је положило испит из тог језика по програму одговарајуће високошколске установе.”

После става 9. додаје се нови став 10. који гласи:

„Наставник, васпитач и стручни сарадник који је у току студија положио испите из педагогије и психологије или је положио стручни испит, односно испит за лиценцу, сматра се да има образовање из члана 8. став 4. Закона.”

Досадашњи ст. 10, 11, 12. и 13. постају ст. 11, 12, 13. и 14.

У досадашњем ставу 10. који постаје став 11. реч: „Изузетно,” брише се.

У досадашњем ставу 11. који постаје став 12. после речи: „помоћног наставника” додају се речи: „програм обуке за оспособљавање наставника, стручног сарадника и андрагошког асистента за рад са одраслима и”.

Досадашњи став 13. који постаје став 14. мења се и гласи:

„Степен и врсту образовања наставника верске наставе у школи, на предлог органа надлежног за послове односа са црквама и верским заједницама, по прибављеном мишљењу традиционалних цркава и верских заједница, прописује министар.”

После става 14. додају се ст. 15, 16. и 17. који гласе:

„Када је образовање стечено у некој од република бивше СФРЈ до 27. априла 1992. године, или у Црној Гори до 16. јуна 2006. године, а врста образовања не одговара врсти образовања која је прописана у складу са чланом 121. став 11. овог закона, министар, по претходно прибављеном мишљењу одговарајуће високошколске установе, утврђује да ли је врста образовања одговарајућа за обављање послова наставника, васпитача, односно стручног сарадника.

Када је образовање стечено у систему војног школства, испуњеност услова у погледу стеченог образовања за обављање послова наставника, васпитача, односно стручног сарадника, по претходно прибављеном мишљењу одговарајуће високошколске установе, утврђује министар.

Када је образовање стечено у иностранству, испуњеност услова у погледу стеченог образовања за обављање послова наставника, васпитача, односно стручног сарадника, на основу акта о признавању стране високошколске исправе и мишљења одговарајуће високошколске установе, утврђује министар.”

Члан 31.

Члан 128. мења се и гласи:

„Члан 128.

„Лиценца се одузима наставнику, васпитачу и стручном сараднику:

1) који је правноснажном пресудом осуђен за кривично дело: насиља у породици, одузимање малолетног лица, запуштање и злостављање малолетног лица или родоскрвњење, примања или давања мита, против полне слободе, правног саобраћаја и човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену кривичну санкцију;

2) коме је престао радни однос због повреде забране из чл. 44 - 46. овог закона;

3) коме је једанпут суспендована лиценца у складу са чланом 127. овог закона, а стекли су се услови за нову суспензију.

Лиценца се сматра одузетом наредног дана од дана престанка радног односа наставника, васпитача и стручног сарадника.

Лице коме је одузета лиценца нема право на њено поновно издавање нити на рад у установи.

Одузета лиценца враћа се Министарству преко установе.

Установа има обавезу да одмах достави Министарству коначно решење о отказу уговора о раду као доказ о основу за одузимање лиценце наставнику, васпитачу и стручном сараднику

Решење министра о одузимању лиценце коначно је у управном поступку.”

Члан 32.

У називу члана 130. речи: „на основу конкурса” бришу се.

У ставу 1. после речи: „на основу” додају се речи: „преузимања запосленог у установи чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и”.

После става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Пријем у радни однос на неодређено време на основу конкурса може се извршити ако се није могло извршити преузимање запосленог.”

Досадашњи ст. 2, 3, 4, 5, 6. и 7 постају ст. 3, 4, 5, 6, 7. и 8.

„Досадашњи ст. 3. и 4. који постају ст. 4. и 5. мењају се и гласе:

У поступку одлучивања о избору наставника, васпитача и стручног сарадника директор врши ужи избор кандидата које упућује на претходну психолошку процену способности за рад са децом и ученицима у року од осам дана од дана истека рока за подношење пријава. Психолошку процену способности за рад са децом и ученицима врши надлежна служба за послове запошљавања применом стандардизованих поступака.

Директор доноси одлуку о избору наставника, васпитача и стручног сарадника у року од осам дана од дана добијања резултата психолошке процене способности за рад са децом и ученицима. Одлуку о избору других запослених у установи директор доноси у року од 30 дана од дана истека рока за подношење пријава на конкурс.”

Члан 33.

У члану 136. став 5. речи: „не сматра прековременим радом” замењују се речима: „сматра радом преко пуне норме часова”.

Члан 34.

У члану 144. додаје се став 2. који гласи:

„Наставнику, васпитачу или стручном сараднику престаје радни однос на крају школске године у којој наврши 40 година стажа осигурања или 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања.”

Члан 35.

У члану 150. став 1. тачка 1) речи: „дипломирани правник – мастер или дипломирани правник који је стекао високо образовање на основним студијама у трајању од најмање четири године” замењују се речима: „лице са завршеним мастер академским студијама у области правних наука, са претходно завршеним основним академским студијама у овој области, или дипломирани правник са стеченим образовањем на основним студијама у трајању од

најмање четири године, по пропису који је уређивао високо образовање до 10. септембра 2005. године.”

У ставу 3. речи: „начин провере савладаности програма, образац уверења о савладаном програму” бришу се.

Члан 36.

У члану 152. став 5. мења се и гласи:

„Програм, начин и рок за полагање, састав и начин рада комисије Министарства пред којом се полаже испит за просветног саветника, образац уверења о положеном испиту, накнаду за рад чланова комисије, програм и облике стручног усавршавања просветног саветника и друга питања у вези са стручним усавршавањем просветних саветника, прописује министар”.

Члан 37.

У члану 161. став 1. речи: „30.000 до 500.000” замењују се речима: „100.000 до 1.000.000”.

У ставу 2. број: „50.000” замењује се бројем: „100.000”

Члан 38.

У члану 162. број: „25.000” замењује се бројем „50.000”.

Члан 39.

У члану 163. број: „25.000” замењује се бројем „50.000”.

Члан 40.

У члану 164. став 1. број: „50.000” замењује се бројем „100.000”.

Став 2. брише се.

Члан 41.

У члану 165. став 1. речи: „30.000 до 500.000” замењују се речима: „100.000 до 1.000.000”.

У ставу 2. број: „50.000” замењује се бројем „100.000”.

Члан 42.

Члан 166. став 1. мења се и гласи:

„Послови утврђени чланом 29. ст. 5-7, чланом 31. став 2, чланом 32. став 4, чланом 33. став 6, чланом 34. став 3, чланом 35. став 2. и ст. 4-8, чланом 36. став 2, чланом 54. став 7, чланом 55. ст. 5. и 6, чланом 56. став 1, чланом 59. (послови полагања испита за директора), чланом 60. ст. 7, 8, 11. и 12, чланом 61. став 2, чланом 62. став 2, чланом 63. ст. 7-9, чланом 68. (послови полагања испита за секретара), чланом 79. став 4, чланом 88. ст. 5. и 6, чланом 90. ст. 2. и 3, чланом 91. став 6, чланом 111, чланом 123. (послови полагања испита за лиценцу), чланом 146. ст. 4. и 5. и чланом 149. овог закона, поверавају се аутономној покрајини.”

Члан 43.

У члану 171. став 1. тачка 3) број: „2012/2013” замењује се бројем: „2016/2017”.

У тачки 4) број: „2013/2014” замењује се бројем: „2017/2018”.

Члан 44.

Влада ће донети акт о оснивању Агенције из члана 10. овог закона у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Агенција почиње са радом и обављањем делатности од 1. јануара 2016. године.

Члан 45.

Влада ће, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, утврдити критеријуме из члана 13. овог закона.

Влада, односно орган аутономне покрајине ће, у року од годину дана од дана доношења акта из става 1. овог члана, утврдити мрежу средњих школа.

Члан 46.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, осим одредаба члана 12. које се примењују од школске 2015/2016. године и члана 26. овог закона које се примењују од школске 2013/2014. године.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања садржан је у члану 97. тачка 10. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем у области образовања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Закон о основама система образовања и васпитања (у даљем тексту: Закон) донет је 2009. године, као нов закон у односу на истоимени закон из 2003. године, којим је започета реформа образовања у Републици Србији. Он има сличну концепцију и исти назив, а његовом применом успостављен је рационалнији и ефикаснији поступак у доношењу подзаконских аката (наставних планова и програма, стандарда и сл.); отклоњене су правне празнине настале доношењем Закона о државним службеницима и престанком примене Закона о радним односима у државним органима у установама, почев од 1. јула 2006. године и усклађивање са низом закона који су донети у времену од доношења закона 2003. године и отклањене су поједине препреке за доследно спровођење Закона.

2011. године заједничким радом са представницима репрезентативних синдиката у области образовања, извршене су измене и допуне Закона, ради отклањања констатованих проблема у функционисању система предшколског, основног и средњег образовања и побољшања ефикасности целог система.

Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године („Службени гласник РС”, број 107/12 – у даљем тексту: Стратегија) која је ступила на снагу 9. новембра. 2012. године, утврђени су сврха, циљеви, правци, инструменти и механизми развоја система образовања у Републици Србији у наредних десетак година, те се појавила потреба усклађивања Закона са овом стратегијом. У току примене Закона уочени су извесни проблеми који би се побољшаним законским решењима могли отклонити, а и представници репрезентативних синдиката су имали своје захтеве везане за побољшање појединих решења у Закону, чија примена доводи до проблема у пракси.

Такође, током 2012. године донет је Закон о изменама и допунама Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, број 93/12), Закон о министарствима („Службени гласник РС”, број 72/12), а измењен је и Закон о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 101/05, 116/08 и 111/09), те је неопходно извршити усклађивање Закона са новим прописима.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чл. 1-3. Предлога закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања (у даљем тексту: Предлог закона) извршене су измене постојећих чл. 3-5. Закона који се односе на опште принципе система образовања и васпитања, циљеве и опште исходе и стандарде образовања и васпитања. Овим изменама и допунама извршено је усклађивање Закона са Стратегијом и околностима које постоје у окружењу Републике Србије, посебно у Европској унији, које јасно указују да је Србији потребан квалитетан систем образовања који ће обезбедити повећање образовног нивоа становништва и развој Републике Србије као државе засноване на знању и који ће моћи да обезбеди добру запосленост становништва. Потенцирано је да систем

образовања мора да створи могућности да деца, ученици и одрасли са сметњама у развоју и инвалидитетом, без обзира на сопствене материјалне услове имају приступ свим нивоима образовања. Такође, наглашена је потреба смањења стопе осипања из система образовања и васпитања, посебно особа из социјално угрожених категорија становништва и неразвијених подручја, особа са сметњама у развоју и инвалидитетом и других особа са специфичним тешкоћама у учењу.

У члану 4. Предлога закона извршена је промена у смислу да је употребљена општа формулација „пропис којим се уређује високо образовање” уместо назива Закона о високом образовању и позивања на бројеве Службеног гласника.

Чланом 8. став 4. Закона прописано је да наставник, васпитач и стручни сарадник мора да има образовање из психолошких, педагошких и методичких дисциплина стечено на високошколској установи у току студија или након дипломирања, од најмање 30 бодова и шест бодова праксе у установи, у складу са Европским системом преноса бодова. С тим у вези додат је нови став 5. којим је појашњена обавеза високошколских установа да реализују програм за стицање образовања из става 4. овог члана у оквиру акредитованог студијског програма или као програм образовања током читавог живота, у складу са прописима којим се уређује високо образовање.

Чл. 5, 6, 7. и 24. Предлога закона извршене су измене чл. 14, 16, 19. и 102. Закона. Ове измене везане су за истицање потребе да се у систему образовања систематски прати и анализира осипање деце и ученика из образовног система и да се утврђују предлози мера за наставак образовања особа које су напустиле образовни систем. Такође, овим се омогућава увођење промена у процес одобравања и издавања уџбеника и наставних средстава које ће се извршити изменом Закона о уџбеницима и другим наставним средствима. Брисањем надлежности Националног просветног савета (у даљем тексту: НПС) да предлаже министру одобравање уџбеника и наставних средстава, биће поједностављена и скраћена процедура одобравања уџбеника. Као проблем јавља се и немогућност да се нађу нови независни експерти за дату област, који нису у сукобу интереса и којих у одређеним струкама нема довољно за постојећи концепт евалуације уџбеника. Предложена промена је саставни део и предлога Нацрта Закона о уџбеницима и другим наставним средствима. Овим предлогом досадашња обавеза Националног просветног савета да министру доставља предлог да се уџбеник одобри, односно не одобри, треба да буде пренета на Завод за унапређивање образовања и васпитања. Нацртом Закона о уџбеницима и другим наставним средствима предвиђено је да стручну оцену квалитета рукописа уџбеника, уместо Завода за унапређивање образовања и васпитања, даје комисија за стручну оцену квалитета уџбеника. Такође, предложено је да Савет за стручно образовање и образовање одраслих убудуће нема надлежност да предлаже министру одобравање уџбеника и наставних средстава за стручне предмете, већ би требало да утврђује постојање потребе за новим уџбеницима и доноси план уџбеника и наставних средстава за стручне предмете.

Чланом 10. Предлога закона предложено је оснивање Агенције за образовање и васпитање, која би пратила испуњења општих принципа и циљева, остварења стратешких праваца развоја и унапређења целокупног система образовања и васпитања. Ову агенцију би оснивала Влада и она би могла да организује и спроводи посебна истраживања о остваривању општих исхода и стандарда, као и постигнућа на свим нивоима образовања и васпитања и учествује у међународним истраживањима, покреће иницијативе за развој и унапређење система образовања и васпитања на националном

нивоу, предлаже и припрема развојне програме и стара се о усклађености система образовања и васпитања у Републици Србији са образовним и свеукупним развојним политикама у окружењу. Оснивање је одложено за период од две године од дана ступања на снагу закона, а почетак рада за 1. јануар 2016. године, како би се створиле правне и финансијске претпоставке за њен рад.

У члану 11. Предлога закона извршена је допуна члана 27. Закона којим се уређују врсте установа. Наиме, додатну подршку у образовању деце, ученика и одраслих са сметњама у развоју, поред школе за ученике са сметњама у развоју у васпитној групи, односно другој школи и породици може да пружа и школа која има одељења ученика са сметњама у развоју. Тиме ће се процес инклузије у образовном систему учинити ефикаснијим и пружити стручна помоћ наставницима и васпитачима који раде са децом, ученицима и одраслима са сметњама у развоју.

Чланом 12. Предлога закона промењен је члан 28. Закона који прописује оснивање установе, у делу који се односи на вежбаонице. Овако дефинисана и на основу тога установљена, школа вежбаоница има за циљ развијање одрживих веза између школа и одговарајућих факултета за образовање наставника, изградњу система за практичну обуку и припрему студената – будућих наставника. Овим Министарство просвете, науке и технолошког развоја показује спремност да развој образовања и васпитања усмерава у правцу његовог квалитета и ефикасности што је исказано документима Правци развоја образовања у Србији и Стратегијом развоја образовања у Републици Србији до 2020, која указује на неопходност установљења школа вежбаоница ради унапређивања основног (иницијалног) образовања наставника, њихове одговарајуће припремљености за рад са децом и ученицима, као и за квалитетно и ефикасно остваривање процеса учења у школи и учioniци. Истовремено, на овај начин се обезбеђује успостављање веза које недостају у систему образовања, везе између школске праксе и факултета на којима се образују студенти за позив наставника. Ово се посебно односи на наставнике појединачних наставних предмета у општем и стручном образовању. Тиме се високошколским установама обезбеђује простор (школа) у којој ће студенти, будући наставници, обављати праксу и тако остварити 6 бодова у складу са европским системом преноса бодова што је дефинисано чланом 8. Закона. Овај члан закона почеће да се примењује од школске 2015/2016. године. За његову примену систем ће се припремати кроз оглед који ће се реализовати у оквиру пројекта Опште образовање и развој људског капитала, пројекат који се финансира из предприступних фондова Европске уније за 2011 годину (ИПА 2011).

Чланом 13. Предлога закона промењен је став 8. члана 29. Закона, који се односи на мрежу средњих школа и резултат је усклађивања законских прописа са Стратегијом. Стратегија предвиђа промене које се односе на мрежу школа (посебно средњих школа), односно успостављање другачијег односа гимназија и стручних школа. Постојеће законско решење није довољно да би се донела оптимална мрежа средњошколских установа која подразумева смањење броја средњих стручних школа и повећање броја гимназија. Зато је и предложено брисање постојећих критеријума, те доношење нових од стране Владе, а који би били усаглашени са Стратегијом. Стратегија образовања предвиђа и да се уради анализа мреже средњих школа и програм трансформације појединих средњих стручних школа у гимназије, као и да се уради нова мрежа која ће бити усклађена са потребама привреде и са демографским кретањима у региону и локалној средини. Зато је завршним

одредбама Предлога закона предложен рок за израду Уредбе Владе од годину дана, а потом нови рок од годину дана за израду саме мреже школа.

У члану 14. Предлога закона извршена је измена у ставу 4. а у вези са Законом о министарствима.

Чланом 15, 16. и 20. Предлога закона отклоњене су грешке у позивању на број става у чл. 55, 60, 80 Закона.

Чланом 17. Предлога закона извршена је допуна члана 63. Закона и као разлог за разрешење директора школе прописан је, на захтев репрезентативних синдиката, случај када је директор намерно или крајњом непажњом учинио пропуст приликом доношења одлуке у дисциплинском поступку, која је правноснажном судском пресудом поништена као незаконита и ако је установа обавезана на накнаду штете у износу који може угрозити редовно пословање установе. Такође је додат и нови став којим се прописује да је директор материјално одговоран за штету коју намерно или крајњом непажњом нанесе установи, у складу са законом.

У члану 18, 21, и 28. Предлога закона измењени су, односно допуњени чл. 72, 91. и 117. Закона којима се ближе регулише образовање одраслих. Без обзира на то што је у току израда Предлога закона о образовању одраслих, потребно је да закон који уређује основне система образовања и васпитања препозна и на посебан начин издвоји уређивање те материје. Дефинисан је андрагошки асистент, као лице које пружа подршку одраслима за укључивање у систем образовања и помоћ у отклањању тешкоћа у току образовања.

Чланом 19. Предлога закона промењен је члан 77. Закона који се односи на индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП), као један од инструмената подршке деци и ученицима из наведених група, а Правилником о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање (Сл. Гласник РС, бр 76/10), регулисан је начин и врсте ИОП-а, начин његовог доношења, као и његово вредновање. У складу са тим, поштујући принципе образовног система Републике Србије и права детета и ученика, предложена је измена која регулише право на ИОП, дефиницију, циљ и врсте ИОП, начин његовог доношења, као и тимове у установи који израђују ИОП уз сагласност и учешће родитеља односно старатеља детета/ученика али и улогу Министарства у праћењу, примени и вредновању у пракси овог инструмента подршке деци и ученицима. Овако дефинисан члан закона обавезује на примену овог инструмента у складу са законом. Омогућава конкретизацију примене ИОП-а у пракси као и право на образовање по њему за сву децу и ученике којима је неопходно образовање по ИОП-у како би били равноправни учесници у образовном процесу, стекли конкретна знања и животне вештине у складу са личним потенцијалима и добили шансу за даље образовање до нивоа до кога свако од њих жели.

Чланом 22. Предлога закона унеколико је промењен члан 92. Закона којим се уређује образовање и васпитање у иностранству, односно настава у иностранству, како је сада предложено. Циљ измена је да се постигне већа транспарентност и непристрасност у поступку избора наставника који реализују наставу у иностранству, тако што ће они бити бирани на јавном конкурс. Овакво решење је већ прописано постојећим подзаконским актом.

Чланом 23. Предлога закона извршене су измене и допуне члана 98. Закона којим се уређује упис ученика у основну школу. Додат је нови став којим се омогућава одлагање уписа и деци која су по узрасту стасала за упис у школу. Искуство из претходних школских година показало је да постоји потреба да се, у изузетним случајевима, а када, пре свега, интерес детета то захтева, омогући

одлагање поласка детета у први разред основне школе. На тај начин никако се не угрожава инклузивност система образовања и васпитања, већ се, заправо, тај систем још више прилагођава специфичним потребама детета. Остаје неспорна чињеница да ће свако дете бити обухваћено основношколским образовањем и васпитањем, а прописивање механизма за пружање подршке детету (на релацији породица, интерресорна комисија, предшколска установа и/или школа) у периоду од годину дана, за колико је одлагање могуће, обезбеђује бољи старт за дете и породицу и пружа могућност школи да се на одговарајући начин припреми за пружање квалитетног образовања и васпитања детету које ће, свакако, наредне школске године бити њен ученик.

У члану 24. Предлога закона извршено је усклађивање члана 100. Закона са Директивом Савета европских заједница 77/486ЕЕЗ од 25. јула 1977. године која се односи на образовање деце миграната и обавезу државе домаћина да им обезбеди помоћ у учењу свог језика како би им систем образовања био доступан у што краћем року. Досадашња одредница „дете и ученик неке од европских земаља” искључује мигранте, односно децу страних држављана који нису из Европе. Измењеним ставом 2. овог члана омогућено је даје за прогнана и расељена лица и децу и ученике који су враћени у земљу на основу споразума о реадмисији, која не познају језик на коме се изводи образовно-васпитни рад или поједине програмске садржаје од значаја за наставак образовања, школа у обавези да организује учење језика, односно припрему за наставу и допунску наставу, по посебном упутству које доноси министар.

У члану 107. Закона којим се уређује оцењивање, чланом 26. Предлога закона додат је нови став б. којим је прописано да изузетно, уколико је недељни фонд часова наставног предмета један час, ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту, из разлога што је у пракси скоро немогуће са овим фондом часова оценити ученика четири пута у току полугодишта.

Одговорност ученика, на захтев репрезентативних синдиката, појачана је допуном члана 113. Закона чланом 27. Предлога закона, па је као тежа повреда обавеза ученика предложено и учестало чињење лакших повреда обавеза у току школске године, уз поступност у изрицању мера.

Чланом 29. Предлога закона измењени су услови за пријем у радни однос прописани чланом 120. Закона. Као услов за пријем запослених прописано је и знање језика на коме се остварује образовно-васпитни рад, а брисана одредба да само када се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, лице мора да има и доказ о знању језика на коме се остварује образовно-васпитни рад. С тим у вези су и измене у следећем члану Предлога закона.

Чланом 30. Предлога закона промењени су неки захтеви прописани чланом 121. Закона у погледу образовања наставника, васпитача и стручних сарадника. Наиме, по предложеној измени, сви наставници, васпитачи и стручни сарадници доказују знање језика на коме се остварује образовно-васпитни рад, што значи да се доказује и знање српског језика, тако да се сада ова одредба односи на све запослене у образовно-васпитном процесу, а не само на припаднике националних мањина. Треба имати у виду и будуће признавање квалификација, где знање језика на коме се изводи настава, у нашем случају српског, представља заштитну меру у односу на могући прилив споља. У овом члану уређено је, по први пут свеобухватно и на једном месту, признавање образовања стеченог у бившим републикама СФРЈ, Црној Гори, образовање стечено у систему војног школства и образовање стечено у иностранству. Наиме, у свим тим случајевима, по претходно прибављеном

мишљењу одговарајуће високошколске установе, министар утврђује да ли је њена врста одговарајућа за обављање послова наставника, васпитача, односно стручног сарадника.

Додат је нови став 10. Којим је утврђено да наставник, васпитач и стручни сарадник који је у току студија положио испите из педагогије и психологије или је положио стручни испит, односно испит за лиценцу, сматра се да има образовање из члана 8. став 4. Закона.

Чланом 31. Предлога закона промењен је члан 128. Закона којим се прописивао разлог и поступак одузимања лиценце. Корекције овог члана су се показале као неопходне у смислу појачавања разлога за одузимање лиценце, јер једном одузета лиценца се не може повратити.

На захтев синдиката извршена је чланом 32. Предлога закона допуна члана 130. Закона којим је преузимање запосленог утврђено као начин заснивања радног односа, додат је став којим се решење прописано Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика преноси у закон - да се не може расписати конкурс за пријем у радни однос док се не испита могућност преузимања запосленог који је остао нераспоређен или који ради са непуним нормом часова. Брисано је решење по коме је за доношење одлуке о избору наставника, васпитача и стручног сарадника неопходно мишљење органа управљања, процена психофизичких способности је на захтев надлежних служби запошљавања промењена у психолошку процену способности, а прецизирани су и рокови у којима директор доноси одлуку по конкурс.

Члан 136. Закона који уређује норму непосредног рада наставника, васпитача и стручних сарадника са децом и ученицима, допуњен је чланом 33. Предлога закона, односно дефинисањем рада преко пуне норме часова који представља готово редовну појаву у школама.

На захтев репрезентативних синдиката, чланом 34. Предлога закона предложено је враћање решења из претходног закона да наставнику, васпитачу или стручном сараднику престаје радни однос на крају школске године у којој наврши 40 година стажа осигурања или 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања.

У члану 35. Предлога закона извршено је усклађивање члана 150. Закона у погледу услова у погледу нивоа образовања за обављање послова просветног инспектора, у смислу усклађивања са Законом о високом образовању.

Члан 152. Закона, који уређује услове за просветног саветника, чланом 36. Предлога закона је побољшан, имајући у виду досадашњу праксу у примени овог члана.

Чл. 37-41. Предлога закона усклађене су казнене одредбе чл. 161. до 165. Закона са Законом о прекршајима.

Чланом 42. Предлога закона предложена је измена члана 166. Став 1. Закона, којим се уређује поверавање послова Аутономној покрајини Војводина.

Чланом 43. Предлога закона утврђено је у ком року ће Влада донети акт о оснивању Агенције из члана 10. Овог закона и када ће Агенција почети са радом.

Чланом 44. Предлога закона уређена је обавеза Владе у утврђивању критеријума и доношења акта о мрежи средњих школа.

Члан 45. Предлога закона, односи се на нове рокове везане за доношење опште, стручне и уметничке матуре у четворогодишњем образовању и завршних испита у трогодишњем образовању условљена је чињеницом да још нису донети стандарди постигнућа ученика на основу којих ће се доносити нови наставни планови и програми. По њиховом доношењу постепено ће се улазити у реформу средњег образовања. Како се планира да прва реформисана година у средњем образовању буде школска 2014/2015. година, програм матуре треба донети до почетка школске 2017/2018. године када би се на крају те школске године и полагала матура.

Чланом 46. Предлога закона прописано је време ступања на снагу овог закона и предложена одложена примена члана 28. ст. 3. и 4. (који се односи на вежбаонице), од школске 2015/2016. године, а члана 107. став 6. (оцењивање), од школске 2013/2014. године.

IV. СРЕДСТВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Предложене измене и допуне Закона о основама система образовања и васпитања не изазивају додатне финансијске ефекте, односно не захтевају додатна финансијска средства, осим средстава неопходних за оснивање и рад Агенције за образовање и васпитање. С обзиром на то да у предложеним изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања нису ближе дефинисани начин оснивања, рад и функционисање Агенције, у овом тренутку није могуће дефинисати висину неопходних средстава потребних за рад Агенције, односно финансијске ефекте примене измена и допуна Закона у овом делу.

С обзиром на то да је наведени закон општег карактера, односно да се поједина решења ближе разрађују у посебним законима, кроз чију примену се дефинишу односно сагледавају финансијски ефекти, у том погледу напомињемо да се финансијски ефекти увођења (кроз предложене измене и допуне Закона о основама система образовања и васпитања) категорије „андрагошки асистент” дефинишу, односно сагледавају кроз сагледавање финансијских ефеката примене Закона о образовању одраслих.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Разлог за доношење овог закона, и то по хитном поступку је чињеница да су из скупштинске процедуре су током јула 2012. године повучени посебни закони о основном и средњем образовању и образовању одраслих, који се поново упућују Народној скупштини на усвајање, па се на овај начин врши усклађивање системског закона са посебним законима, а сви заједно са Стратегијом, односно побољшава се ефикасност целог система предуниверзитетског образовања. Ови закони чине сет закона из области образовања, са повезаном тематиком, па би било неопходно да се разматрају и усвајају сви заједно, на истој седници Народне скупштине. Важно је да ови закони буду усвојени и објављени што пре, како би образовне установе могле да се припреме за почетак нове школске године.